

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Redaktører:

115506

ODD MELSOM, ansvarlig
ALEXANDER LANGE

Revidert lærdom av 9. april

Det ser ut som om sannhetens erkjennelse begynner å krype frem noe av hvert sted, og bra er naturligvis det. Så får en da håpe at man også vil ta konsekvensene av det innen det er gått ytterligere tyve år etter det store rettsbruddet og etter at legendedannelsen begynte. For når alt kommer til alt, så er det en korrigering av den siste som også må være innledningen til det første.

Det er i bladet **ORIENTERING** vi nå finner en stort oppslått artikkel om «Lærdom av 9. april». Artikkelforfatteren bærer et navn som visselig ikke er ukjent her i Norge og hvis tidligere bærer må ta sin alvorlige del av ansvaret for 9. april og alt som fulgte i dens spor: **Johan Ludwig Mowinckel**. Rent formelt dreier det seg om en anmeldelse av en ny liten bok rittmester **Harald Norman** har sendt ut, men med det som slås fast i artikkelen og det utstyr den har fått, må en vel ha lov til i stor utstrekning også å ta den som et uttrykk for redaksjonens syn. Å medvirke til å utbre slike lærdommer som strider mot den autoriserte løgn våger nemlig iallfall ingen som ikke er enig selv.

Når det gjelder artikkelens utstyr, så fester vi oss ved et bilde av Churchill med denne underskriften: «Churchill på Stortingets talerstol i 1948 — ville han ha fått denne ære om nordmennene hadde gjennomskuet ham i 9. april?» Og bladet kan så spørre, skjønt både den edle Churchill og hans nydelige amerikanske stallbroder Roosevelt vel er nødvendige brikker i det store bedrag om «det nøytrale Norge» som så skammelig ble overfalt av tyskerne og som dennegang derfor straks har søkt å lukke i de angelsaksiske armer.

Et annet bilde er hentet fra jøssingenes nasjonalhelligdom Jøssingfjord, hvor dette nøytrale Norge lot britene herje som de ville på norsk område i overvær av norske marinefartøyer, noe som ifølge **ORIENTERING's** billedtekst «brakte den tyske militærledelse til å se Norge som et åpent land, et land som Tysklands fiender etter alt å dømme kunne marsjere inn i uten en gang å møte vilje til motstand».

Men vet da ikke det modige blad at dette ikke stemmer med det en har lov til å mene i det meget fri Norge? Vet det ikke at slike «nazistiske meninger» kan føre både til boikott og til utstøtelse av det gode selskap, eftersom det jo er demokratisk, omen noe problematisk meningsfrihet i gamle Norge. Noen sier etter mønster av selveste Hitler, hvor en også hadde frihet til å være enig med makt-haverne. Og vet da ikke dette blad som ennå ikke har trådt åpent frem også mot det skandaløse «retts»oppgjøret, hvor skylden for ulykken ble veltet over på NS, at Quisling ved



Fru Øyvor Styren, Finstadbru p.å. fyller utrolig nok 70 år 3. mars. Fru Styren (Hansson) har alltid levet et virksomt liv og er som man vil ha sett av bladets nr. 3 i år i full gang! Hun stammer fra romeriksgården Styri, ryddet i den eldre jernalder. Vi gjengir et vers av et uttrykt folkelivsdikt av Henrik Wergeland, som kom ridende på Veslebrunen inn i bryllupsstuen i Mathea Halvorsdatters bryllup på Styri:

*Gamle Halvor holdt et Bryllup
som var grisk,
som det sig hans Datter burde.
Kanden bruste som om den var
fuld av fisk.
Folk den neppe røre turde:
Øllet skummet langs med Bor-
det Nat og Dag,
saa du kunde drive Møllebrug
og Sag.
Men den Sag som gik
var en fuld Musik,
og det Værk man flittig smurte.*

— Ja, når fruene ikke er så imponert av dagens herrers maktsprog, så kommer dette av at hun ikke fikk skrekken for den verdslige makt inn med morsmelken!

Hun har oplevet Christiana på sitt beste og er født på det herlige Rosenberg, som faren kjøpte etter Peter Christen Asbjørnsen (1812—1885). I dette landlige eldorado fikk hun et livsoverskudd, som har holdt, selv gjennom «rettsstatens» trengsler.

A. L.

Landssvik

Stille om landssvikret, det skal glemme, dri nevnes mer, sliparolen. Men se om det de som sel det i verk og drev de

Nei, det være lar Til husvalse må d lovprise sine heltege krydret med propa hat og hets i press fjernsyn, skole og k

Ti tusen ganger er fast for all verden a svikoppgjøret var st rettferdig. Men det ikke nok, for like ful de og forsikrer seg hverandre om det uten stans. Hvorfor?

Og de gransker re heten. De gjenlev hovedaktørene gran dåd samvittighetsf rundelig statslønn o rettferdigheten ig mange svulmende hvorfor ikke? — T ke seg selv?

Og hva er så læ av det rettferdige l oppgjør, lærdomme det, den framtid snor? Her er end punkter som retts fastslått:

1. Det er fortjømme fra landet u
2. Uten hensyn lov) folkerett ka værende i landet et fengsles, plyndres, mes etter hemmeli ninger og lover gi

skriver om, og vi h fulle fått føle baa ingen og bakvas dette å bli brent p alle gode kjettere for er vi glad for ster, selvom de ko og selvom de er a rittmester Norma fra sine forutsetni har kjempet med tens hær.

Kan vi så gjøre en glede igjen me oss bekjenne vår til de utenrikspo sekvenser han me trekker av lærd 9. april og som ha

om «de onde tyskerne (som) overfalt et mangelfullt opp

Fru Øyvor Styren (Hansson) mot staten

ERSTATNINGSSØKSMÅL FOR PAFØRT INVALIDITET SOM FØLGE AV VANSKJØTSEL I POLITISK VARETEKTSFENGSEL
STATEN FRIFINNES I EIDSIVATING, MEN FRU STYREN BLE FRITATT FOR SAKSKOSTNINGER FOR BYRETT OG LAGMANNSRETT. RETTEN KONSTATTER AT «FRU STYRENS INVALIDITET SKYLDES DEN LANGVARIGE VARETEKT»



Fru Øyvor Styren

Efterdønningene etter «rettsoppjøret» er ennå ikke slutt. Fru Styren har ikke oppgitt å kjempe for sin rett og nu i Eidsivating fikk hun en bedre dom enn i Oslo byrett, forsvåret som hun ble frifunnet for å betale saksomkostninger, som Regjeringsadvokaten ved h.r.-advokat Trygve Lange-Nielsen, inntrengende «påla» Eidsivating å illegge henne. Regjeringsadvokaten begrunnet dette med at en fritagelse for saksomkostninger, vilde virke kjedelig for de fengselsfunksjonærer som har «behandlet» fru Styren i hennes udmønte tilstand som varetektsfange. Særlig odjóst kunne en slik fritagelse virke for fengselslegen, frøken Augusta Rasmussen, som forøvrig for en smekk i lagmannsrettens dom. — Lagmannsretten var satt med lagdommerne Arne Jahren (formann), Ottar Boberg og Petter Meyer. Protokollfører var fru Tone Sverdrup-Thygeson. Det er naturligvis tilflytt visse aviser meddelelser om saken som ikke har vært helt korrekte. — Fru Styren møtte uten prosessfullmektig, men ble også i lagmannsretten bistått av Cand. jur. Alexander Lange. —

I 1949 reiste den nu anken-de part fru Øyvor Styren sak ved Oslo byrett mot staten ved Justisdepartementet med krav om erstatning og oppreisning etter rettens skjønn, begrenset oppad til kroner 100.000.—. Grunnlaget for kravene var at hun som politisk varetektsfange, og før hun var rettsbehandlet ennå dømt, først på Bredtveit og senere i Oslo krets-fengsel i Åkebergveien, pådro seg sykdommer som har invalidisert henne. Før hun ble arrestert hadde hun hatt en meget god helbred. Da hun ble løslatt måtte hun bæres ut som invalid, og hun var krøpling i en årrekke.

En dag, antagelig i juli 1946, fikk hun feber med frysninger. Hun mener at det var giktfeber og begynnelsen til en kronisk arthritt, leddgikt. Dr. Augusta Rasmussen ga henne ingen behandling. Hun bare bemerket: «Nei, kan det være arthritt». Det var arthritt og denne har også medført alvorlige hjertelidelser. — Man kan ikke utelukke at den affektbetonte innstilling mot de politiske fanger også blandt leger har fortrenget den rent faglige vurdering ved de erklæringer som ble avgitt. Denne innstilling mot de politiske fanger preget dr. Rasmussen's opptreden mot henne og det var årsaken til den manglende behandling av hennes sykdommer. Denne innstilling karakteriserte også oppsynskvinnens innstilling overfor henne. — Den kontrære innstilling mot fruen kommer krasst tilsyne i et brev som daværende reservelege (tidligere KZ-fange) Kaare Poulsson sendte til dr. Rasmussen den 12. november 1946. —

Dr. Ragnvald Spockelie forklarte som vitne at den sykehistorie som fru Styren meddelte ham i 1947 tydet på at hun hadde gjennomgått en akutt giktfeber av atypisk art under varetektoppholdet. Han ga uttrykk for at den akutte giktfeber og den sene inngripen overfor sykdommen har hatt katastrofale følger for fru Sty-

rens helbredstilstand. Etter dr. Spockelies oppfatning har den akutte giktfeber medført en infeksjon som slo seg på ledene i skulder, hofte, knær og ankler. Reservelege R. Thingstad erklærer at hun lider av angina pectoris. —

Den 6. juni 1946 oppsøkte hennes sønn, Kjell Hansson politifullmektig Sverre Hartmann, som ledet etterforskningen i hennes sak. Kjell Hansson fikk beskjed om at hun var frisk og kjekk, og Pfm. Hartmann fikk dette bekreftet ved en telefonsamtale med Dr. Rasmussen, mens Kjell Hansson var på Hartmanns kontor. — Dette utsagn var galt. Kjell Hansson fikk tillatelse til å besøke henne, og han ble forskrekket over hennes utseende som ikke stemte med de uttalelser som han hadde fått.

Retten bemerker at «det er på det rene at påtalemyndigheten har oversittet fengselsfristen som var satt av forbørsretten. Dette kan kritiseres, og spesielt kan det kritiseres at da fru Styren på grunn av sykdom ikke kunne møte i forbørsretten den 26. mars 1946, ble hun ikke fremstilt i forbørsretten igjen før den 11. juni 1946. Det er mulig at påtalemyndigheten mente at forbørsretten skulle ta initiativet til å innkalle fru Styren»

Forts. side 6

SOGNEPREST SOLBU OM HENRETTELSEN AV SKANCKE

I Farmand nr. 53 for 1962 er det en særdeles oppsiktsvekkende artikkel av sogneprest Aksel Solbu i Nore. Etter å ha nevnt at biskop Berggrav «følte sig som fisken i vannet når han kunde være midt i begivenhetenes sentrum» skriver han videre:

«Det er mulig at ledende menn innen Arbeiderpartiet rent personlig har kjent irritasjon over biskop Berggrav, jeg vet ikke. Men det synes iallfall klart at man innen partiets ledende kretser fant at kirken var blitt alt for «høy på pæra» og trengte å dukkes. Det er mulig at dette spilte inn ved henrettelsen av Skancke.»

Ved påsketider 1947 fikk vi prester spørsmål fra våre geistlige overordnede om vi ville undertegne et bønnskrift om benådning av Skancke. Flere hundre av oss gjorde det. Men det var folk som vilde vite at vårt bønnskrift hadde virket mot sin hensikt. I ledende arbeiderpartikretser irriterte man seg over det som et stykke kirkelig nevenyttighet, slik at det heller tilskyndet enn avverget fullbyrdselsen av dødsdommen. Jeg vil godt tilstå at det virket på mig som et sjokk da meldingen omsider kom om at Skancke var skutt. Mange var opprørt over tilfellet Chesman. Det må være større grunn til å være opprørt over tilfellet Skancke. For mitt vedkommende rev det hele glansen bort av vårt sterkt oppskrytete rettsoppjør.»

I denne forbindelse kan det være grunn til å minnes hva biskop Fjellbu sa i samme anledning:

«Efter to års indre sjelekamp er vi endelig nådd fram til å

anse dødsstraff som ukristelig». Hva er forøvrig indre sjelekamp? Finnes det også en ytre sådan?

Hva slags geistlige er dog dette? Det kostet biskopen to års sjelekamp for å komme til det resultat at det er ukristelig å drepe sine medmennesker. Og Solbu måtte oppleve «tilfellet Skancke» for å bli klar over hva dette rettsoppjøret egentlig var for noe. Endel prester nektet altså blankt å sette sine navn på bønnskriftet. Man må anta at de altså fremdeles var av den oppfatning at det er «kristelig» å avlive folk.

Og enda undrer de seg over at kirkene står tomme!

Jeg vil dog si at det er meget prisverdig av sogneprest Solbu at han har hatt mot til å skrive som han gjør i denne artikkel. Det er slettet ikke mange som tør gjøre dette, endog nu efter så lang tid. Men det ville unektelig vært mere kjærlig komment for oss «landssvikere» om han hadde kunnet si fra om dette straks da han kom til den oppfatning at rettsoppjøret hadde mistet sin glans.

Knut Sollid.

Falne —

(Forts. fra side 1)

I denne forbindelse var kontoret virksomhet av ren humanitær art.

I dommen nevnes tre tidligere dommer hvor Høyesterett hadde slått fast at det var straffbart å yde bidrag til kontoret — NB til falnes etterlatte og Høyesterett «kan da ikke legge noen vekt på at det i vår sak gjelder forsikringer tegnet til fordel for barn hvis fedre var falt på den tid tegningen skjedd».

Noen slår fast. Andre må holde seg fast, under lesningen av denne domsbegrunnelse. Den involverer visstnok at er et kontor først stemplet på denne måte som ulovlig, da kan det ikke gjøre noe godt som står seg, selvom det bare formidler en kontraktslutning med Idun med premiebeløp gitt til falnes barn. Et vesentlig beløp til dette formål ble ydet av et meget ansett og stort norsk selskap, hvor det ikke var én eneste NS-mann i ledelsen. — Har da ikke Idun ved en slik avtale «bistått fienden»? Ifølge Høyesterettsdom. —

I denne blomstringstid for norsk rett og rettferdighet og for støtte av de store (i utlandet) — blir det naturligvis ikke i en slik sak med én stavelse nevnt justitarius Terje Wolds klare inhabilitet. Hva ville professor Jon Skeie sagt til den? Det fremgår ikke minst av Ferdinand Schjelderups «Over Bakkekammen» og av Paul Hartmanns «Bak Fronten» at herr Wold som justisminister i London var en ivrig medvirker til den politiske krisejus som nu under hans forsete i Høyesterett ble bragt til anvendelse mot falne frontkjemperes barn.

FOLK OG LANDS MINNEALBUM:

Falt i øst i kampen for Europa



Heinz Meyer, Trondheim
f. 10. 7. 23, f. 12. 9. 42



Halfdan M. Moss, Bergen
f. 10. 11. 21, f. 18. 12. 41



Johannes Myrseth, Kristiansund N.
f. 5. 10. 17, f. 8. 12. 42



Arne Finn Nielsen, Bergen
f. 10. 5. 16, f. 25. 4. 42



Knut Sigmund Sprauten, Steinkjer
f. 24. 9. 21, f. 14. 9. 42



Kåre Sprauten, Steinkjer
f. 28. 3. 26, f. 8. 12. 42



Hartvig Strand, Elsfjord
f. 5. 8. 19, f. 26. 5. 43



Ola Strand, Strand i Halsø
f. 20. 5. 19, f. 21. 3. 42